

MAGYAR NEMZET

1983 MAJ 29

emzet

244

A grund

Miközben ez a régi pesti kifejezés Molnár Ferenc „Pál utcai fiúk”-ja révén világszer- te ismertté vált, idehaza las- san feledésbe merül. Már csak a meglett korúak kapják föl fejüket hallatára: milyen rég volt, amikor a többi sráccal maguk is ott rúgták a bőrt... Már csak az hiányzik, hogy címszó legyen belőle valamely lexikonban.

A mai gyermek aligha ért- heti a régi Józsefvárosban játszódó népszerű regényt, hi- szen a grundokat ellepte a civilizáció szennye: a törött kádak és téglák között kó- bor macskák ütnek tanyát. Pedig nem kéne már felni a „mérnök úr szerszámaitól”, a sorra-másra lebontott há- zak helyén a foghíjak ritkán tűnnek el. Irodaépületek ba- rakkjai és vállalati tragacsok töltik meg szigorú rendetlen- ségben a város időről időre felszabaduló zugait. Nem cso- da, hogy a gyermek kevés- bé vágyakozik utánuk.

A játszótereken sem jobb a helyzet. Az egyre szűkülő, el- hanyagolt gyermeklegelő kép- telen befogadni az óvodások és napközisek csapatait. Az unalmas mászókák körül fá- radtan téblábolnak a legki- sebbek, a lyukas csúszdák nem ijesztik el őket, legfől- jebb a nagyobbak odacsapó- dó góljai. Víz többnyire nincs, eldugult, vagy ha van, mint az Almássy téren, végigcsó- rog a hinták alatt. Egyre fogy a zöld terület, hiába ültetik gondos kézek, nem ügyel rá- juk senki sem. Hová lett a csósz, aki a játszótér ösvé- nyein komótosan sétált a ki- csinyek félön tisztelettudó pil- lantásaitól övezve? Szűrős botjával időnként beledöfött a földön hanyagul elszórt pa- pírdarabba. Morgott ilyenkor, s egy szál zsákmányával las- san továbbállt a legközeleb- bi, szépen formált, kovácsolt- vas szeméttartó irányába... A csósszel együtt eltűnt a csósz- ház is, amely pedig kedves színfoltja volt a térnek, s amelyről Mándy Iván egyik első kötete szól.

A kerületi tanács nyilván kárpótolni kívánta a fiatalo- kat a grund elvesztéséért, amikor némely — egyéb cél- ra nem hasznosítható — ház- helyet sportkertté nyilvánít- tott. Az áldásos tevékenység jegyében a foghíj fáit kiir- tották, földjét lebetonozták, két szélén vasrudakat (kapu- kat?) helyeztek el, végül az egészet magas ráccsal elkerít-

tették. S ami a legfontosabb: az Erdélyi utcában, a Bacsó Béla utcában és másutt az üres betonkalitka, a „dühön- gő” fölött ott díszeleg (eny- hén megkopva) a létesítő in- tézmény neve és a „sportkert” felirat...

A főváros egykor nemcsak legnagyobb (több mint hat- vanezer négyzetméternyi), de legszebb és legrendezettebb tere volt a Köztársaság tér. Hajdan lóvásártér, később piac- tér volt, a századfordulón — angol mintára — parkosított- ták. A tér közepén rózsák virítottak, a sétányokat buk- szusok övezték, különleges fák, bokrok, virágok nyújtot- tak kellemes látványt az ott hancúrozó-fogócskázó jövőendő nemzedék számára. Ma vi- szont még a tér túlsó felé- re sem könnyű átjutni: drót- sövény, deszka- és alumí- niumpalánk, építési anyag és törmelék állja utunkat. Bó- dék, barakkok, lakókocsik mindenütt. E sorok írója nem röstellte, hogy a téren végig- botorkálva megszámlálja eze- ket. Hetvenhárman (!) van- nak! Ha valaki e kaotikus rendben ma kalyibát ácsolna ott magának, legföljebb az ar- ra sétáló néglábuak figyel- nének föl rá...

Am a „vörösingések” sem jártak jobban: a hajdani Fű- vészkert háromnegyedét be- építették, a felvonulási épü- letekről nem is beszélve. A megmaradt rész sem nyújt kecsgetető látványt: a varázs- latos pálmaházat lebontásra ítélték, az ágyások kipusztul- tak, s a száznolcvan eszten- deje Pollack Mihály által emelt kis kastély, ahol letar- tóztatása előtt Bajcsy-Zsilinsz- ky Endre húzódott meg, ma dűledezik. A város zajából felüdülni vágyó diák, érdek- lődő még ezt sem láthatja: zárt kapukra talál, tilos a be- lépés... Holott az egyetemi botanikus kertnek hajdan olyan kiváló főkertészei, igaz- gatói voltak, mint Kitaibel Pál, Jurányi Lajos, vagy a nemrég elhunyt Soó Rezső akadémikus.

Mi marad a ma gyerme- kének a grund örömmel és bánattal vegyes, romantikus élménye helyett? Az aluljá- rók agresszív világa, avagy a képernyő elé szögezett fiatal senmit mondó passzivitása miféle kárpótlást nyújthat a holnap nemzedékének?

(raj)